

Rantasalmen kirkonkellon tarina

Arvo M. Soinisen »Rantasalmen historiassa» kerrotaan eräästä epäonnistuneesta yrityksestä hankkia Rantasalmen seurakunnalle uusi kirkonkello.

Kelloa varten ryhdyttiin keräämään varoja vuoden 1749 syksyllä. Pitäjäläiset lupasivat 16 äyriä talolta, mutta tämä osoittautui riittämättömäksi. Silloin eräät säätyläiset ja varakkaat talonpojat lupasivat vapaaehtoisesti enemmän, talonpojat neljään ja säätyläiset aina kahteentoista taaleriin saakka. Näin saatiin kokoon kellon ostamiseksi tarvittava summa, 1.295 taaleria 8 äyriä kuparirahaa.

Vuonna 1753 oli kello saatu teetetyksi Tukholmassa ja porvooolaisen laivan oli määrä tuoda se Porvooseen. Laiva ajoi kuitenkin myrskyssä karille Tallinnan edustalla. Kello pelastettiin laivasta, mutta se joutui tallinnalaisen kauppiaan Tuomas Nottbeckin käsiin. Hänellä oli ilmeisesti joitakin liikeasioita laivan varustajan kanssa. Kun rantasalmelaiset rupesivat tiedustelemaan kellonsa kohtaloa tuomiokapitulin ja Viipurin kuvernementinkanslian välityksellä, kävi ilmi, että Nottbeck oli jo myynyt kellon huutokaupalla. Häneltä saatiin lopulta monen mutkan kautta kolmannes sen hinnasta takaisin. Tuomiokapituli järjesti lopulta 1758 rantasalmelaisille korvausta toisen kolmanneksen kellon hinnasta, mutta kolmannes jäi pitäjän tappioksi. Tappio oli niin tuntuva, että uuden kellon hankkiminen lykkäytyi vuosikymmeniksi.

Miten Tallinaan joutuneelle kellolle kävi, ei ole tähän asti ollut tiedossa. Jo 1980-luvun puolivälissä herätti kuitenkin mielenkiintoni suuri pronssikello, joka lepäsi erään Tallinnan keskiaikaisen Kuldjalg-nimisen tykkitornin alakerrassa olevassa varastotilassa. Kellossa on toisella puolella teksti:

RANDASALMEN SEURACUNDA
TULCAT, ASTUCAM YLÖS HERRAN WUORELLE
IACOBIN IUMALAN HUONESEEN, ESAI: 2. V:3
HENRICH IACOB WREDE
IOHAN NYLANDER
PISPA
GEORG HELSINGIUS
KIRKKO HERRA
WUONNA 1752

ja toisella puolella:

AF GERH: MEYER GU:
TEN I STOCKHOLM

Teksti todistaa, että tämä on juuri se kello, jonka rantasalmelaiset menettivät vuonna 1753. Mitä kellolle sen jälkeen tapahtui ja missä se oli seuraavat pari sataa vuotta, ei

ole tiedossani. Varmaa on vain se, että Kuldjalg-torniin se oli tuotu vasta toisen maailmansodan jälkeen. Tornissa oli nimittäin aikanaan Viron rakennusmuistomerkkeihin erikoistuneen valtiollisen tutkimus- ja arkkitehtitoimiston (KRPI) varasto. Mahdollisesti kello on täyttänyt kirkonkellon virkaa jossakin päin Viroa. Toisessa maailmansodassa ja sitä seuraneella neuvostomiehityskaudella useita kirkkoja raunioitui, ja todennäköistä on, että kello on siirretty turvaan jostakin niistä. Noin kymmenen vuotta sitten ei sen alkuperä kuitenkaan ollut KRPI:n tiedossa.

Rantasalmen kirkonkellon seikkailu on päättynyt sikäli onnellisesti, että se täyttää jälleen lähes samaa tehtävää, jota varten se on valettukin. Se soi nykyään vainajien muistoksi Tallinnan uudessa krematoriossa.

SUMMARY

The church bell of Rantasalmi

In 1749, the parish of Rantasalmi in eastern Finland decided to order a church bell from a foundry in Stockholm. Four years later, when the bell was being transported to Finland, the boat was wrecked off Tallinn. The bell was rescued, but before it could be claimed by its owners, it was sold on auction. Its subsequent fate was unknown until the present writer in the mid-1980s found it in the cellar of a gun tower in Tallinn where various antiquities had been stored by a research institute. The bell is now used by the new crematorium of Tallinn.